

سومین رویارویی احمدی‌نژاد با اعتدال‌گرایان و اصلاح‌طلبان در خصوص دانشگاه آزاد

حامد طیبی

میدانی به وسعت ایران

ماجرای اختلافات دولت نهم با دانشگاه آزاد گویی تمام شدنی نیست. طی هفته‌های اخیر برای سومین بار پس از روی کار آمدن دولت نهم، بار دیگر موضوع دانشگاه آزاد به صحنه‌ی نزاع میان موافقان و مخالفان آن بدل شد. ماجرا از آن جا آغاز شد که زاکانی نماینده نزدیک به طیف ایثارگران جناح اصول‌گرا که ریاست هیات تحقیق و تفحص مجلس هفتم از آموزش عالی را بر عهده داشت، در یک مصاحبه مدعی شد که در جریان بررسی‌های خود به اسناد تخلفات زیادی در دانشگاه آزاد دست یافته اما مقاومت‌هایی حتی در مجلس وجود دارد که مانع برخورد جدی با ریاست این دانشگاه است. غیر قانونی خوانده شدن ریاست جاسبی بر دانشگاه آزاد نیز یکی دیگر از ادعاهای زاکانی بود. پس از این امر بود که دانشگاه آزاد در جوابیه ۲۵ فروردین ماه خود از زاکانی به دلیل انتشار گزارش تحقیق و تفحص بدون طی مراحل قانونی انتقاد کرده و آن را برخوردی سیاسی با مقاصد خاص لقب داد.

زاکانی در ادامه این «پینگ پنگ سیاسی» جوابیه‌ای به جوابیه دانشگاه آزاد داده و از مصاحبه‌های خود علیه دانشگاه آزاد دفاع کرد. این چنین بود که بحث و چالش دوباره بر سر دانشگاهی که در طول سه سال اخیر بارها به صفحات روزنامه‌ها و سایت‌ها راه یافته بود، شدت یافت تا مشخص شود پس از مدتی سکوت، بار دیگر و از زاویه‌های دیگری اختلافات میان مسئولان اجرایی و برخی نمایندگان با جاسبی به فضای سیاسی و رسانه‌ای کشور باز می‌شود.

روزهای سخت

پس از روی کار آمدن دولت نهم اما ورق برای مسئولان دانشگاه آزاد برگشت و شرایط کشور دستخوش تغییرات اساسی گردید. در واقع مولفه‌های تازه‌ای، پایه‌های راهبردی رفتارهای رییس دولت نهم را تشکیل می‌داد و از همین رو شیوه‌ای تازه در روش اداره کشور که تفاوت‌های زیادی با دولت‌های متعادل پس از انقلاب داشت در دستور کار احمدی‌نژاد و مسئولان ارشد دولت وی قرار گرفت.

شرایط به وجود آمده اما نه تنها دامن گروه‌های اصلاح طلب و تکنوکرات‌های بدنه اجرایی و مدیریتی کشور را گرفت بلکه در کمال ناباوری برخی گروه‌ها و چهره‌های سنتی و

متعادل اصول‌گرا را نیز شامل شد. رییس دولت نهم اما حمایت طبقه خاصی از جامعه را همراه خود داشت و هم از این رو بود که شعارهای تبلیغاتی وی در ایام انتخابات بر موضوعاتی نظیر مبارزه با فساد و مافیای پولی و نفتی و ارتقای معیشت محرومان بنیان نهاده شده بود. یکی از این شعارها اما کاهش شهریه دانشگاه آزاد و «بیرون آوردن آن از حیط خلوت برخی گروه‌های سیاسی» عنوان شد.

این چنین بود که کرسی ریاست جاسبی که مورد حمایت برخی مقامات بانفوذ گذشته و حال نظام قرار دارد بسیار زودتر از آنچه پیش بینی می‌شد دستخوش تلاطم شد چه اینکه پیش از آن برخی بر این باور بودند که این شعار مسئولان اجرایی نیز به سرنوشت بسیاری دیگر از شعارهای عمل نشده دچار خواهد شد.

دولت نهم در سال اول روی کار آمدن خود تصمیم گرفت ابتدا با طرح مسئله کاهش شهریه دانشگاه آزاد فشارهای تدریجی خود بر دانشگاه آزاد را شدت بخشد. در کنار این‌ها برخی سایت‌های نزدیک به دولت نیز با به کار بردن الفاظی نظیر «مافیا»، «کارتل» و «امپراتوری» برای بزرگترین مجموعه دانشگاهی جهان، سعی در ایجاد زمینه لازم برای تغییراتی در مجموعه مدیریتی دانشگاه آزاد که «بنیادین» می‌خواندند داشتند.

در ماه‌های ابتدایی روی کار آمدن دولت نهم اما ابتدا طرح ساماندهی شهریه‌ها در مجلس هفتم مطرح و پس از آن این وزیر علوم کابینه احمدی‌نژاد بود که در نشست روسای دانشگاه‌های کشور «خبر خوش عدم افزایش شهریه دانشگاه آزاد» را در سال ۸۵ اعلام کرد.

پس از آن اما نه تنها این اتفاق رخ نداد، بلکه دانشگاه آزاد اعلام کرد که شهریه‌های خود را به ناچار افزایش خواهد داد. جاسبی برای افزایش شهریه‌ها دلالی از جمله افزایش هزینه‌های دانشجویان و بالا

رفتن دستمزد اساتید را ذکر کرد. اما چند روز پس از این اظهارات بود که محمود احمدی‌نژاد در سفر استانی به سیستان و بلوچستان از تعیین ضرب الاجل برای دانشگاه آزاد در خصوص کاهش شهریه‌ها سخن گفت. پس از این امر کمیته ۳ نفره‌ای به ریاست آیت‌الله هاشمی رفسنجانی مسئول بررسی کاهش شهریه شده و اعلام شد که به‌طور متوسط تا ۱۷ درصد از میزان شهریه کاهش خواهد یافت.

مسئولان دانشگاه آزاد در عین حال یادآور شدند که اگر دولت یک چهارم بودجه‌ای را که به عنوان سرانه برای دانشجویان دولتی پرداخت می‌کند به این دانشگاه بدهد، دیگر هیچ شهریه‌ای نخواهند گرفت. این سخن بدین معنا بود که هزینه‌های صورت گرفته در دانشگاه آزاد تنها از شهریه دانشجویان تامین شده و بسیار پایین‌تر از هزینه‌های دانشگاه‌های دولتی است.

اما شروع سال تحصیلی جدید در همان سال بهانه‌ای دوباره برای پرداختن به این مسئله شد. احمدی‌نژاد این بار استان ایلام را برای دادن هشدار به جاسبی برگزیده بود: «قرار شده دکتر جاسبی شهریه‌ها را پایین بیاورد اگر این کار را انجام ندهد تنبیهش می‌کنیم تا ۳ فرزندش در دانشگاه آزاد درس بخوانند».

این اما پایان ماجرا نبود چه اینکه اوج سخنان احمدی‌نژاد در ورامین بیان شد. هشداریه که این بار بسیار شدید‌الحن بود «دانشگاه آزاد باید شهریه‌ها را کاهش دهد و اگر این کار را نکند تصمیم انقلابی خواهیم گرفت تا مردم را خوشحال کند».

این تصمیم اما از سوی صاحب‌نظران به عنوان زمینه‌سازی برای ریاست ۲۴ ساله جاسبی و همسو شدن مدیریت آن با دولت نهم قلمداد شد. غافل از اینکه هیات امنای دانشگاه آزاد با روش رئیس‌جمهور موافق نیستند.

دانشگاهی که به گفته بنیانگذار فقید جمهوری اسلامی با پیشنهاد آیت‌الله هاشمی رفسنجانی تاسیس شده بود، دارای حامیان بانفوذی بود. هاشمی در یکی از تندترین موضع‌گیری‌های خود در همان روزها تاکید کرد که مودی‌گری‌ها علیه دانشگاه آزاد شکست خواهد خورد.

هیئت موسسان دست به کار شد

پس از آن ماجرا در نخستین گام، شورای عالی انقلاب فرهنگی براساس مصوبه‌ای دانشگاه آزاد را موظف کرد

افرادی را جهت افزودن به تعداد هیئت موسس به شورای فوق معرفی نماید. اما جاسبی پس از آن اینگونه واکنش نشان داد: «در حالی که ۱۰ سال از ارتحال مرحوم سید احمد خمینی می‌گذرد، هم اکنون مطالبی مبنی بر اینکه دانشگاه آزاد هیئت موسس ندارد مطرح می‌شود». هیئت پرنفوذ موسسان دانشگاه آزاد در آن برهه در جلسه‌های معروف به جلسه جماران پس از سال‌ها تشکیل جلسه داد تا نخستین نتیجه‌ی آن بازداشتن رییس جمهور از ادامه‌ی روند در پیش گرفته شده باشد.

زاکانی و سلیمی نمین در مناظره‌ای بی‌رقیب، دانشگاه آزاد را به چالش کشیدند

در این جلسه سید حسن خمینی به جای مرحوم سید احمد خمینی، میر حسین موسوی، آیت‌الله موسوی اردبیلی، عبدالله جاسبی و آیت‌الله هاشمی رفسنجانی حضور داشتند. قرار بر این شد تا ۴ نفر به رهبر انقلاب معرفی شوند تا به دلیل مشغله ایشان، یک نماینده در هیئت موسس داشته باشند چه اینکه ایشان نیز از همان ابتدا به‌عنوان عضو هیئت موسس معرفی شده بودند.

اگرچه پس از این حرکت هیئت موسس رییس دولت نهم تا مدتی سکوت پیشه کرد، اما سال گذشته در یک سخنرانی داغ دیگر در دانشگاه علم و صنعت دلیل سکوت خود را گفت: «میلیاردها پول فرزندان این کشور را در دانشگاه آزاد به عنوان طرح به برخی گروه‌های سیاسی می‌دهند. خواستیم برخورد کنیم اما گفتند به مسئله هسته‌ای فشار می‌آورند و ما تامل کردیم».

■ شروع دوباره ■

وقایع ابتدای سال جاری و مطرح شدن مسئله دانشگاه آزاد با گفت‌وگوهایی که عباس سلیمی نمین و زاکانی بر ضد دانشگاه آزاد بیان کردند، نشان از آن دارد که این موضوع همچنان در دستور کار برخی قرار دارد. سلیمی نمین و زاکانی در یک نشست در دانشگاه امیرکبیر نیز به تکرار سخنان خود در خصوص دانشگاه آزاد پرداختند که با واکنش دانشجویان حامی جاسبی در این جلسه مواجه شدند.

سالن آمفی تئاتر دانشگاه امیرکبیر در میزگردی با عنوان کالبدشکافی یک پرونده که از سوی انجمن اسلامی دانشجویان مستقل و دفتر تحکیم وحدت دانشگاه امیرکبیر برگزار شد، میزبان جمعی از هواداران و منتقدان به عملکرد مدیریتی دانشگاه آزاد بود. البته در این مراسم از عبدالله جاسبی، زاکانی و عباس سلیمی نمین مسئول موسسه مطالعات تاریخ معاصر ایران که اکنون به پای ثابت حمله به دانشگاه آزاد بدل

اسلامی نخواهد داشت. درخصوص تغییر رییس دانشگاه آزاد گزینه‌هایی مطرح شده که تفاوت چندانی با عبدالله جاسبی ندارند چهره‌هایی نظیر محمد علی نجفی یا علی اکبر ولایتی بدون تردید مقبول نظر منتقدان ریاست جاسبی نخواهند بود. حال این سؤال مطرح می‌شود که چرا به جای نظارت و تقویت مکانیسم پاسخگویی این دانشگاه تا این میزان بر طبل تغییر رییس کوبیده می‌شود؟

■ دفاع دوباره آقای رییس ■

رییس مجمع تشخیص مصلحت نظام اما همانند موارد گذشته در اولین فرصت به مقابله با مخالفان دانشگاه آزاد شتافت تا از وزن و جایگاه خود بار دیگر استفاده کند. او به خوزستان رفت تا چند طرح را افتتاح کند و در دیدار با دانشجویان دانشگاه آزاد واحد اهواز از دستاوردهای این دانشگاه دفاع کرد: «یک میلیون و ۴۰۰ هزار دانشجو و حدود سه میلیون فارغ‌التحصیل که اکثر آن‌ها در حال کار در کشور هستند، از دستاوردها و سرمایه‌های اساسی دانشگاه آزاد اسلامی است».

خط و نشان کشیدن‌های هاشمی اما به بیان آمار موفقیت ختم نشد. او ابتدا توسعه دانشگاه آزاد را راهی اجباری دانست تا جلوی محرومیت بسیاری از جوانان از تحصیلات دانشگاهی گرفته شود. مسئولان دانشگاه آزاد اما همواره گفته‌اند بیش از ۹۰ درصد سرمایه‌های مالی موجود در دانشگاه از میان شهریه‌های پرداختی از سوی دانشجویان این دانشگاه تامین شده است.

هاشمی ترجیح داد در این باره هم پیامی به دولت نهم بدهد: «اگر دولت‌ها می‌خواهند کمکی به دانشجویان دانشگاه آزاد بکنند، وام‌هایی به تمام دانشجویان این دانشگاه اعطا کنند. هیچ کس مایل نیست که دانشجو پول بدهد و درس بخواند بلکه ما مایل هستیم به دانشجویان پول بدهیم تا درس بخوانند. این موضوع بی‌انصافی است که عده‌ای بگویند کیفیت دانشگاه آزاد به صورت کلی در سطح پایین قرار دارد؛ زیرا دانشجویان این دانشگاه هم اینک توانسته‌اند به مراتب بالای علمی و پژوهشی دست یابند».

این چنین است که به نظر می‌رسد با پایان سال تحصیلی ۷۸-۷۷ این جدال کمی فروکش کند اما بی‌تردید زمان زیادی طول نخواهد کشید که بار دیگر این مسئله از سوی مسئولان ارشد دولت نهم با همان ادبیات خاص دنبال خواهد شد. مشخص نیست چه کسی برنده این نبرد خواهد بود.

شده است نیز دعوت شده بود که در جلسه حضور یابند اما جاسبی در این جلسه حضور نیافت. روابط عمومی دانشگاه آزاد فردای این جلسه از عدم هماهنگی و اطلاع به دانشگاه فوق سخن گفته بود اما برخی ناظران با توجه به خلق و خوی منحصر به فرد جاسبی از همان ابتدا می‌دانستند که «آقای مقتدر» هیچ گاه در چنین نشست‌هایی حاضر نخواهد شد.

این جلسه اما به سخنان یک طرفه سلیمی نمین و زاکانی بدل شد و در مقابل دانشجویان برخی از واحدهای دانشگاه آزاد نسبت به این اظهارات اعتراض کردند. صاحب‌نظران تاکید می‌کنند اگر چه با پایان یافتن عمر مجلس هفتم تا مدتی از قرائت گزارش مذکور خبری نیست، اما زاکانی در انتظار فرصتی باقی می‌ماند تا همان گونه که خود تاکید کرده گزارش را قرائت کند. گزارشی که وی این گونه از آن یاد کرده است: «به هاشمی گفتیم آدم جنجالی نیستیم و همه استنادهای من طبق قانون و مستند است. ولی این گزارش سروصدا و جنجال به پا خواهد کرد و بهتر است خود شما زودتر به اصلاح این مشکلات بپردازید». در دقایق پایانی این نشست، دانشجویانی که گفته می‌شد از دانشگاه آزاد واحد گرمسار در این نشست حاضر شده بودند، اعلام کردند که به نشانه‌ی اعتراض سالن را ترک می‌کنند. این در حالی است که براساس قانون دانشگاه آزاد تنها هیئت امنای دانشگاه آزاد می‌توانند ریاست دانشگاه آزاد را تغییر دهند.

صاحب‌نظران مسایل سیاسی بر این باورند که برخی علاقه‌مند هستند با طرح این گونه مسایل دانشگاه آزاد را از کارهای اصلی آن بازدارند و به کارهای فرعی سوق دهند. در مقابل این مسئولان دانشگاه آزاد هستند که تاکید دارند کلیه کارها و اقدامات دانشگاه آزاد تا به حال درست و قانونی بوده است و از این به بعد هم قانونی خواهد بود و طرح این گونه مسایل، کوچک‌ترین تأثیری در حرکت شتابان دانشگاه آزاد